

COMPILED AND CIRCULATED BY PROF. BARNALI BANERJEE, ASSISTANT PROFESSOR, DEPARTMENT OF SANSKRIT, NARAJOLE RAJ COLLEGE

SUBJECT - DHVANYALOKA

• वैश्यालोकविद्या काव्यभेदनिर्णयपरिच्छेदस्य सम्यक्
तन्मूलोत्पत्त्यम्।

उत्पत्त्यम् :- वैश्यालोककारणेण विरक्तताः वैश्यालोकाः
तन्मूलोत्पत्त्यस्य परिच्छेदस्य प्रथमकाः । वैश्यालोकाः
काव्यप्रकाश - १७ वैश्यालोककारणेण प्रतीनादितम् ।
वैश्यालोके प्रतीयमानाः कृत्काः वा जवणस्य
अथः काव्यभेदः वर्णितः, इतिहासम्, उनीच्छुत्तय प्रकाशम्,
चित्रकाः चेति ।

निम्ने एषानां विवेचनं क्रियते सम्भावनायां

वैश्यालोकः :-

वैश्यालोकाः लक्ष्मणः वैश्यालोककारणेण प्रकाशः
"मार्गः अक्षो वा ए तन्मूलोत्पत्त्यस्य प्रतीनादितम्,
व्युत्पत्त्यः काव्यविशेषः अ इतिरिति सुविधिः
कामतः

अथैव एषां वाच्यम् वा त्यागेन उनीच्छुत्तये
शक्यते प्रतीयमानाः कृत्काः अ काव्यविशेषे
वैश्यालोकः ।

वैश्यालोकस्य भेदद्वयमिति

- १) अविवक्षितवाच्यवैश्यालोकः - लक्ष्मणमूलकः
- २) विवक्षितवाच्यवैश्यालोकः - अक्षोमूलकः ।

अविवक्षितवाच्यवैश्यालोकस्य

"सर्वप्रकाशः प्रतीनादितम् चित्रित्वा प्रकाशम्,
सर्वम् कृतवित्त्वा अश्वात्ताति अक्षोमूलम्"

COMPILED AND CIRCULATED BY PROF. BARNALI BANERJEE, ASSISTANT
 PROFESSOR, DEPARTMENT OF SANSKRIT, NARAJOLE RAJ COLLEGE

श्रुतव्याः स्वर्णनिश्रुतिः तदुत्पत्त्या न
 प्रसिद्धिः । तत्र श्रुतव्याः स्वर्णनिश्रुतिः तदुत्पत्त्या न
 प्रसिद्धिः । तत्र श्रुतव्याः स्वर्णनिश्रुतिः तदुत्पत्त्या न

विवक्षितानुपपत्त्यैः—

उत्पत्त्याः—

- १. अक्षरानि-कृष्ण नाम किञ्चित् १०
- किञ्चित्किञ्चित्प्रकारेण १०
- श्रुतव्याः स्वर्णनिश्रुतिः तदुत्पत्त्या न
- प्रसिद्धिः । तत्र श्रुतव्याः स्वर्णनिश्रुतिः तदुत्पत्त्या न

तत्र श्रुतव्याः स्वर्णनिश्रुतिः तदुत्पत्त्या न
 प्रसिद्धिः । तत्र श्रुतव्याः स्वर्णनिश्रुतिः तदुत्पत्त्या न

श्रुतव्याः स्वर्णनिश्रुतिः—

श्रुतव्याः स्वर्णनिश्रुतिः तदुत्पत्त्या न

- १. अक्षरानि-कृष्ण नाम किञ्चित् १०
- किञ्चित्किञ्चित्प्रकारेण १०
- श्रुतव्याः स्वर्णनिश्रुतिः तदुत्पत्त्या न
- प्रसिद्धिः । तत्र श्रुतव्याः स्वर्णनिश्रुतिः तदुत्पत्त्या न

